

Tijd | 160 Schrift

Historische Vereniging Vlaardingen | juni 2021

Keukens • Badkamers • Toiletten

tegelwerken

Dick Blenk

George Stephensonweg 21 f

3133 KJ Vlaardingen

010-4359093 / 06-20597239

Fisc-ad

Fiscale en administratieve dienstverlening

J.A. Janson

fiscaal adviseur

Plein 1940 nr 47
3135 PR Vlaardingen
tel: 010 435 92 67

fax: 08 4220 69 33

e-mail: info@fisc-ad.nl

www.fiscaaladviseurs.nl

Managementadvies
en -begeleiding

GIRASOLE

www.girasole.info

Vlaardingen
anders bekeken

**Stadswandelingen,
rondleidingen en meer,
ook voor besloten groepen**

www.serviceteam-vlaardingen.nl
facebook.com/serviceteamvld

Westhavendomein

Vastgoed & VvE Beheer

Volledige ontzorging voor vastgoedeigenaars en VvE's

Westhavenplaats 40a • 3131 BT Vlaardingen • Tel.: 010-2477477 • E-mail: info@westhavendomein.nl

www.westhavendomein.nl

Vlascom CV

Vlaardingse Assurantie Combinatie

Spoorstraat 2
NL - 3134 TA Vlaardingen

Website: www.vlascom.nl
e-mail: info@vlascom.nl
Tel +31(0) 10 248 04 85
Fax +31(0) 10 234 45 00

Advies op het gebied van:

Schadeverzekeringen

Watersportverzekeringen

Levensverzekeringen, Pensioenen

Financiële planning

Schadebegeleiding

Financiering, sloopshyposyphoeken

Vermogensbeheer

Voor alle molenproducten en broodmixen gaat u naar Aeolus!

Kijk op www.aeolus.nl voor het
hele assortiment

Kortedijk 16
3134 HB
Vlaardingen
T : 010 434 61 31
E : info@aeolus.nl
I : www.aeolus.nl

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:

- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedenbouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt € 22,50 per jaar. Het bankrekeningnummer van de vereniging is NL44 INGB 0000 750 978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4x per jaar het verenigingsblad Tijd-Schrift.

Lidmaatschap

Het verenigingsjaar loopt gelijk met het kalenderjaar. Lid worden kan het gehele jaar door. Korting op de contributie bij lid worden in de loop van het jaar is niet mogelijk. Wel worden dat jaar reeds uitgegeven publicaties dan nagezonden.

Opzegging

Opzegging van het lidmaatschap dient schriftelijk bij de ledenadministratie te geschieden of via een email naar info@hvv-vlaardingen.nl. Een opzegging kan direct ingaan of aan het eind van het jaar. Restitutie van contributie wordt niet verleend. Leden die hun contributie niet voor of op 31 december hebben voldaan worden automatisch uit het ledenbestand verwijderd.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

Dhr. T.H. Hartman, voorzitter
Dhr. J. van Elk, vice-voorzitter
Dhr. E. van Rongen, secretaris
Dhr. K.J. Borsboom, penningmeester
Mw. M. van der Hoek, lid
Dhr. M.M. Carree, lid
Mw. N. Meulendijk, lid

Contactadres HVV, ledenadministratie en redactieadres Tijd-Schrift:

Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

Redactie Tijd-Schrift:

E. van Rongen, eindredacteur
K. Bloem
M.M. Carree
Mw. G. van der Weijden
F. Wittkampf
Mw. T. Ayyash

Verkoop losse publicaties:

Uitsluitend via e-mail:
info@hvv-vlaardingen.nl

Bijdragen aan de inhoud van Tijd-Schrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag per e-mail:
info@hvv-vlaardingen.nl t.a.v. de redactie.

ISSN 1380-2992

© Historische Vereniging Vlaardingen

Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Internet: www.hvv-vlaardingen.nl - www.begraafplaatsemaus.nl
E-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

Productie: Stout Grafische Dienstverlening

Inhoud

Redactioneel

3

Het probleem van begraafplaats Emous

Henk Jan Habermehl

4

Cor Don – opleiding en loopbaan

Laura Meilink

6

Twee heel bijzondere cadeaus...

Kees Verhulst

12

Boekbespreking

Frans Assenberg

15

Plaatsing Stolpersteine in Vlaardingen

Gert-Jan Alberts

16

Tijd-Schrift voor familie of vriend(in)

19

Foute benaming Waterweg

Ben van Haren

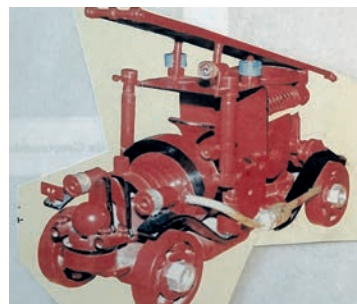
20

De Catsstraat

M. Stolk

23

Omslag: Grafdelvers op begraafplaats Emous.

Delta Hotel
Maasboulevard 15
3133 AK Vlaardingen
www.deltahotel.nl

**Altijd het water
aan je voeten...!**

PUUR NATUUR
BEHANDELINGEN

**Lieneke
Terleth**

SCHOONHEIDS-
SALON

P.K. Drossaartstraat 55 ~ 3131PA Vlaardingen
Tel: 010 4342125 ~ www.lieneketerleth.nl
Facebook: Schoonheidssalon Lieneke Terleth

- Bloemwerken en arrangementen
- Goed gesorteerde snijbloemen
- Bloeiende- en bladplanten
- Bruidsboeketten en corsages
- Rouwwerken

Markgraafaan 135
3131 VL Vlaardingen
Tel: 010 43 43 704

JAC. VERKUIL
BLOEMSIERKUNST

STOUT
GRAFISCHE DIENSTVERLENING
Tel. 010 - 248 06 03 • www.stout.nu

Méer dan een drukkerij!

**DIJKSHOORN
EUROMOVERS**
EUROPEAN MOVE PARTNERSHIP

AL MEER DAN
50 JAAR
VERHUIZEN!

WWW.DIJKSHOORN.NL
TRAWLERWEG 8 3133 KS VLAARDINGEN TEL.: +31 (0)10-2480522

Redactionele (mail)wisseling

Na bijna 30 jaar eindredacteurschap van Tijd-Schrift vindt Eric van Rongen het mooi geweest. Hij heeft mede-bestuurslid van de HVV Michel Carree bereid gevonden het stokje over te nemen. Tussen beide mannen ontspint zich een mailwisseling.

Michel: Hoi Eric! Hoe kom je erbij om na zoveel jaar Tijd-Schrift het stokje over te dragen? Jij bent zo'n beetje vergroeid met ons prachtige verenigingsmagazine..

Eric: Nou, na 27 jaar en 108 afleveringen is het toch wel eens tijd voor verandering. Een nieuwe eindredacteur, een nieuwe aanpak. Alhoewel Tijd-Schrift dankzij Klaas Bloem wel regelmatig een nieuwe, frisse aanblik kreeg. Daar komt nog bij dat mijn vrouw en ik van plan zijn om Vlaardingen te verlaten, richting het oosten van het land, kinderen en kleinkinderen achterna.

Michel: Zevenentwintig jaar! Als dat geen koninklijke onderscheiding waard is.... Is er een specifiek Tijd-Schrift, of een bijzonder artikel in Tijd-Schrift, dat je in die periode speciaal is bijgebleven, en waarom?

Eric: Ja, wel een paar. In TS 38 uit 1988 staat een verhaal over de Vlaardingse galei in de 80-jarige oorlog. Bizar dat er een galei is gebouwd in Vlaardingen. Het artikel is bijzonder omdat het een van de eerste was die ik heb gedigitaliseerd, dat wil zeggen overgetypt.... (ik was toen nog maar een beginnend redactielid). En de stukjes van Wout den Breems 'Weet u het nog?', leverden altijd heel veel reacties op. Wout had een fenomenaal geheugen (en als dat in gebreke bleef was dat van Gera, zijn vrouw, er altijd nog), en wist de sfeer van het oude en verdwenen

Vlaardingen mooi naar boven te halen. We missen hem nog steeds!

Michel: Stel: je mag als vertrekkend eindredacteur van Tijd-Schrift een langgekoesterde HVV-droom in vervulling laten gaan. Ongeacht de praktische haalbaarheid daarvan. Welke droom zou dat dan zijn? Ongeaan maken van het Liesveldviaduct? De oude LTS terug op de vertrouwde plek aan de Deltaweg? Of iets heel anders?

Eric: Eigenlijk twee dingen: in ere herstellen van alle panden rond de Oude Haven en de Koningin Wilhelminahaven, om het haringvisserijverleden zichtbaar te maken en te houden. En als tweede het terugplaatsen van de glas-in-lood ramen in de Grote Kerk. Prachtige ramen, die nu in de kelder van de

kerk liggen te verstoffen. Doodzonde, alleen omdat een of andere restauratiearchitect vond dat de kerk 'in de oorspronkelijke staat' moest worden teruggebracht. Niet alle veranderingen zijn slecht!

Michel: Mooie dromen waar we ons als vereniging hard voor moeten maken. Hoe dan ook: het Tijd-Schrift waarin je het stokje overdraagt is een goed gevulde. Onder andere een interessant doch ietwat luguber artikel over te werk gestelde dienstplichtigen op Emaus, een portret van stadsbeiaardier Cor Don en een stuk over geschenken bij de vrijwillige brandweer. Een mooie editie, toch?

Eric: Zeker. Leuk om als nieuwe eindredacteur te beginnen met een kaleidoscopisch nummer. Hopelijk blijft de kopij binnenkomen... Ik wens je heel veel succes! Ik kijk er naar uit om Tijd-Schrift te ontvangen zonder dat ik al weet wat er in staat 😊

Het probleem van begraafplaats Emaus

Henk Jan Habermehl

Henk Jan Habermehl werkte in de jaren 1968/1969 als dienstplichtig militair op de Vlaardingse begraafplaats Emaus. Hij en zijn collega's stonden in de volksmond bekend als de dienstplichtigen van de Gravendienst. Zij maakten deel uit van de toenmalige Dienst Identificatie en Berging van de Koninklijke Landmacht. In dit artikel doet hij zijn verhaal.

De Dienst Identificatie en Berging had als thuisbasis de Duitse Militaire Begraafplaats in Ysselstein, nabij Venray. Daar waren tijdens de oorlog ongeveer 32.000 Duitse oorlogsdoden begraven, waarvan er circa 6.000 nog niet geïdentificeerd waren. Dat identificeren was het werk van de Gravendienst en gebeurde aan de hand van eventueel aanwezige identiteitsbewijzen, gebitsstatus en skeletkenmerken. Omstreeks 1967 liep dit werk ten einde: de Duitsers wilden het beheer over hun mensen graag overnemen. "Ysselstein" werd gedemobiliseerd.

We waren weliswaar onderdeel van de Nederlandse krijgsmacht, maar onze militaire vorming was minimaal. We moesten 's nachts wel in bivak, maar overdag gewoon terug naar de kazerne voor onderwijs en studie. We mochten even naar de schietbaan om de trekker enkele keren over te halen, maar daarna was het terug naar de schoolbanken, Latijnse termen leren over de gebitselementen en botten. We tekenden en reconstrueerden botten tot een skelet. Ik en mijn mede-dienstplichtigen in dit onderdeel waren veelal hoger opgeleid (HBO of academisch). Wij hadden dus in onze opleiding grondig en gedegen specialistisch werk qua identificeren van overledenen geleerd. Omdat de legerleiding na het sluiten van Ysselstein

met ons omhoog zat – er werd zelfs overwogen om ons uit te zenden naar Indonesië – werd onze afdeling zolang tewerkgesteld in Vlaardingen. Om precies te zijn op Begraafplaats Emaus. Al snel bleek dat we daar niet bepaald kwamen om ons vak uit te oefenen....

In Vlaardingen op Begraafplaats Emaus was er sprake van een probleem. De begraafplaats was vrijwel vol en de nieuw geplande Begraafplaats Holy was nog lang niet gereed – dat gebeurde pas begin jaren 70. Zou er een ramp gebeuren die vele mensenlevens zou eisen, had men in de stadsparken moeten gaan begraven. Voor het beoefenen van onze specialiteit was in het geheel geen tijd en dus geen sprake. Niks opmeten en bestuderen van botten, vaststellen van slijtage aan wervels, gebitsstatus vastleggen en zo leeftijd, geslacht en leefomstandigheden bepalen. Er moest geruimd worden op Emaus. Soms moesten we een nog herkenbaar lichaam per kruiwagen naar de knekelkelder rijden en daarin de allerlaatste rustplaats bezorgen. Let wel: ook op momenten dat de begraafplaats voor publiek geopend was.

De bovenste kisten in een algemeen graf konden doorgaans vlot worden geruimd. De middelste en onderste overledenen waren echter vaak niet in het geheel tot skelet vergaan. Door de hoge grondwaterstand was het proces van ontbinding voortijdig gestopt. De eerste kist lag doorgaans op 60 centimeter diepte, dus voor het lichten van de onderste kist zaten we vaak 2,5 meter diep, terwijl de wanden van het graf knerpten. De aarde drukte enorm en het is eigenlijk een wonder dat er nooit een instorting is geweest.

Om onze werkplek stonden rietmatten tegen ongewenste inkijk. Aan onze kant moesten verjaarde kisten eruit, terwijl aan de andere kant een verse teraardebestelling plaatsvond. Bij zo'n begrafenis hielden we ons muistil. Toch kregen we klachten dat onze opkringelende sigarettenrook het uitspreken van de gebeden hinderde. We hebben daar achter die rietmat regelmatig een gehaast Onze Vader horen bidden als een eenzame dode erin moest en er een onweersbui dreigde. Eén keer waren we een hartstilstand nabij toen een moeder gillend de dalende kist van haar dochter nasprong.

Het was zwaar en belastend werk: vergeet niet dat we slechts jonge mannen waren van rond de twintig jaar. We gingen eens bijna in staking omdat de arbeidsomstandigheden te gortig waren. Een bezoek aan een professor bij de Gist- en Spiritusfabriek in Delft, die alles wist van schimmels en ziekten, stelde ons gerust: besmettingsgevaar door onze omgang met overledenen was praktisch nihil. Dat hebben we niet aan het ministerie verteld overigens, die extra gulden gevarengeld per dag was toch goed voor twee biertjes. In de eetzaal van de kazerne werden we angstig gemeden door andere soldaten, ondanks onze verplichting om iedere dag ruim en langdurig te douchen. En dit was nu het werk voor dienstplichtigen die uit boeken gestudeerd hadden, met vulpen schreven en vaak nog nooit eerder een dode gezien hadden, laat staan een in allerlei verschillende stadia van ontbinding.

Ons verblijf voor koffie, lunch en thee was de kapel van het Rooms-Katholieke gedeelte. Een van ons, Bertus, was vanwege een hernia vrijgesteld van lichamelijke arbeid – hij mocht ook niet per drietonner reizen maar ging per trein. Bertus maakte de koffie, dekte de tafel en 's middags na de afwas wandelde hij weer naar het station. We leerden ook de ambtelijke logica kennen: altijd eten inslaan voor het maximale aantal makkers. Dan – op vrijdag als diverse collega's sollicitatieverlof hadden – met de overgebleven makrelen de huizen van de minderbedeelden langs. Als wederdienst kregen we dan weer kakelverse eieren die Bertus in omeletten veranderde.

Achter rietmatten werden de verjaarde graven geruimd

Grafdelvers

We hebben daar in 1968 en 1969 een bijzondere tijd gehad in Vlaardingen. Het had niets te maken met militaire dienst, discipline of onze opleiding tot identificatiespecialist. Tenslotte leverden wij een leeg grafveld op en tegen die tijd was Holy ook bijna klaar om open te gaan.

Ikzelf heb er een levenslange belangstelling voor oude begraafplaatsen aan overgehouden.

Cor Don – opleiding en loopbaan

Vlaardingen 11 juni 1913 - Vlaardingen 21 juli 1981

Laura Meilink

Schiedammer geboeid door klokken

Cor Don was tot in de jaren veertig werkzaam als musicus op bruiloften en partijen. Vanuit zijn woning in Schiedam - Hoogstraat 157 b - kon hij de Sint Janstoren zien en het carillon horen. Hij zocht contact met de stadsbeiaardier van Schiedam, Ferdinand Timmermans, en ging in 1943 bij hem op les.¹ Deze lessen, onder auspiciën van Toonkunst Muziekschool te Rotterdam, waren het eerste jaar op een oefenklavier. Timmermans was ook stadsbeiaardier van Rotterdam. Maar in Rotterdam was na het bombardement van 1940 en de klokkenroof van 1943 geen carillonspel mogelijk. In Schiedam daarentegen hing

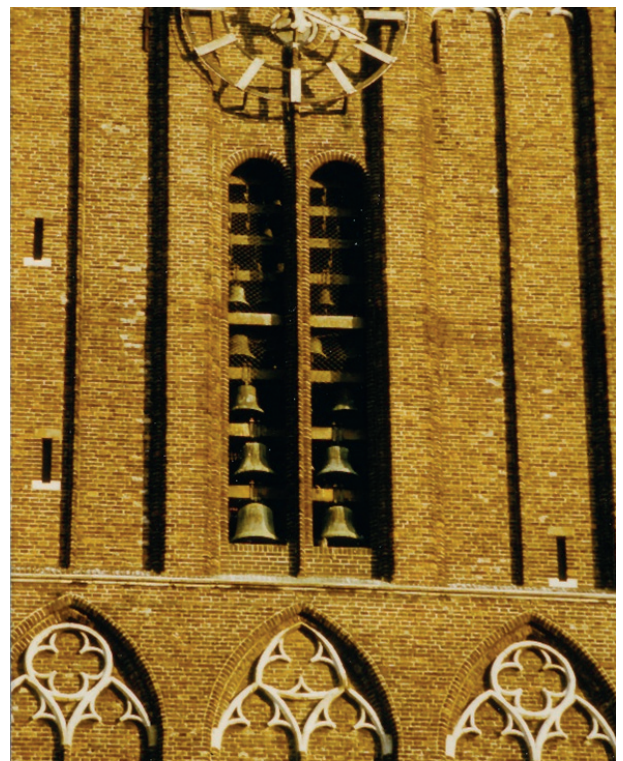
nog steeds het klokkenspel van Andreas van de Gheyn² uit 1787.³ Don mocht met Timmermans mee naar diens bespelingen in Schiedam. Hij zou daar vanaf 17 oktober 1944 op vrijdag ochtenden het carillon bespelen.⁴

Een carillon voor Vlaardingen

In Vlaardingen ontstonden in 1948 plannen voor een aan te schaffen carillon. Dit hield verband met het 50-jarig ambtsjubileum van Koningin Wilhelmina. De leverantie van de klokken was, na vergelijkende offertes, gegund aan Eijsbouts in Asten, die de klokken goot bij Lips in Drunen. Het klokkenspel kreeg de naam Oranjecarillon.⁵

Briefhoofd van Cor Don - 1951
Collectie archief Vlaardingen

Het klokkenspel in de St Jan van Schiedam
Foto Meilink

| Klokkentoren in Vlaardingen

Cor Don ambieerde de post van stadsbeiaardier in Vlaardingen. Zo schreef hij op 28 februari 1950 een open sollicitatie naar het Gemeentebestuur.⁶ Daarop werd hij uitgenodigd voor een proefspel ten overstaan van een commissie, bestaande uit Dr. W. v.d. Elst, voorzitter van de Nederlandse Klokkenspel Vereniging⁷, Toon van Balkom stadsbeiaardier van 's-Hertogenbosch⁸ en Dirk Jansz Zwart, musicus in Delft⁹. Hun rapport was niet bepaald positief, eigenlijk vernietigend: Don maakte veel harmonische fouten en vertoonde ritmische stringen, hij had te weinig kennis van het versteken van het automatisch spel, maar hij had wel veel ambitie. Het rapport besloot met de suggestie tot een voorlopige aanstelling van een jaar, waarin Don zich verder zou moeten bekwamen, waarna de commissie hem opnieuw zou willen horen.¹⁰

| Klok met vignet Eijsbouts-Lips en jaartal 1950

Daarop ging Don in januari 1951 studeren aan de beiaardschool in Mechelen, België, destijds de enige opleiding tot beiaardier. De Delftse beiaardiers Rien Ritter¹¹ en Leen 't Hart¹², die eveneens met privé lessen bij Timmermans waren begonnen, hadden daar in 1949, respectievelijk 1950 hun diploma behaald.

Per brief van 26 maart 1951 meldde Don zich aan als lid van de Nederlandse Klokkenspel Vereniging. Hij maakte daarin ook zijn motivatie kenbaar. Hij was tot nu toe als accordeonspeler en trompettist werkzaam in de amusementssector en wilde de stap naar de serieuze muziek maken, wat hij via de beiaard dacht te kunnen bereiken.¹³

Studie in Mechelen

Sinds januari 1951 reisde Don wekelijks voor lessen naar Mechelen bij Staf Nees¹⁴ en Jef van Hoof¹⁵. Hij kreeg al op 12 juli 1951 een getuigschrift, maar dat was waarschijnlijk niet voldoende voor Vlaardingen of voor hemzelf want hij bleef nog twee jaar in Mechelen studeren. Op 15 juli 1953 legde Don een examen af, waarop hij weliswaar het begeerde diploma kreeg, maar slechts met het predicaat

'met vrucht'.¹⁶ Zelf vond hij het examen te laag gewaardeerd: Het was een regenachtige dag en de examencommissie had volgens hem zijn spel niet naar waarde kunnen schatten. Voor een aanstelling in Vlaardingen moet dit niettemin voldoende zijn geweest.

Geheel volgens traditie in Mechelen kreeg Don kort na zijn examen een plaatsje in het concert van zijn leermeester Staf Nees op de Sint Romboutstoren in Mechelen. Zijn plakboeken bevatten daarover een knipsel¹⁷ en onderzoek in het archief van de beiaardschool in Mechelen leverde het officiële, op 27 mei 1953 gedateerde programma op.¹⁸ Deze presentatie vond dus twee weken na zijn examen plaats.

Programma van een beiaardconcert in Mechelen.
Herkomst Archief Cor Don.

Beiaardconcert

Stadsbeiaardier Staf Nees zal heden Maandag te 20.30 u. volgend programma uitvoeren tijdens het beiaardconcert :

STAF NEES

1. Fantasia over «Der Freischutz», van C. M. Weber.
2. Allerlei Franse volksliederen, Folklore.
3. Priestermars uit «Athalie», van F. Mendelssohn.

COR DON, uit Schiedam (Ned.)

4. Preludium III voor beiaard, van Marth. Van den Gheyn.
5. Beiaardcompositie, van Cor Don.
6. IIIe Sonata, van Val. Niccolai.

STAF NEES

7. Apparition (air de ballet),

Studie in Amersfoort

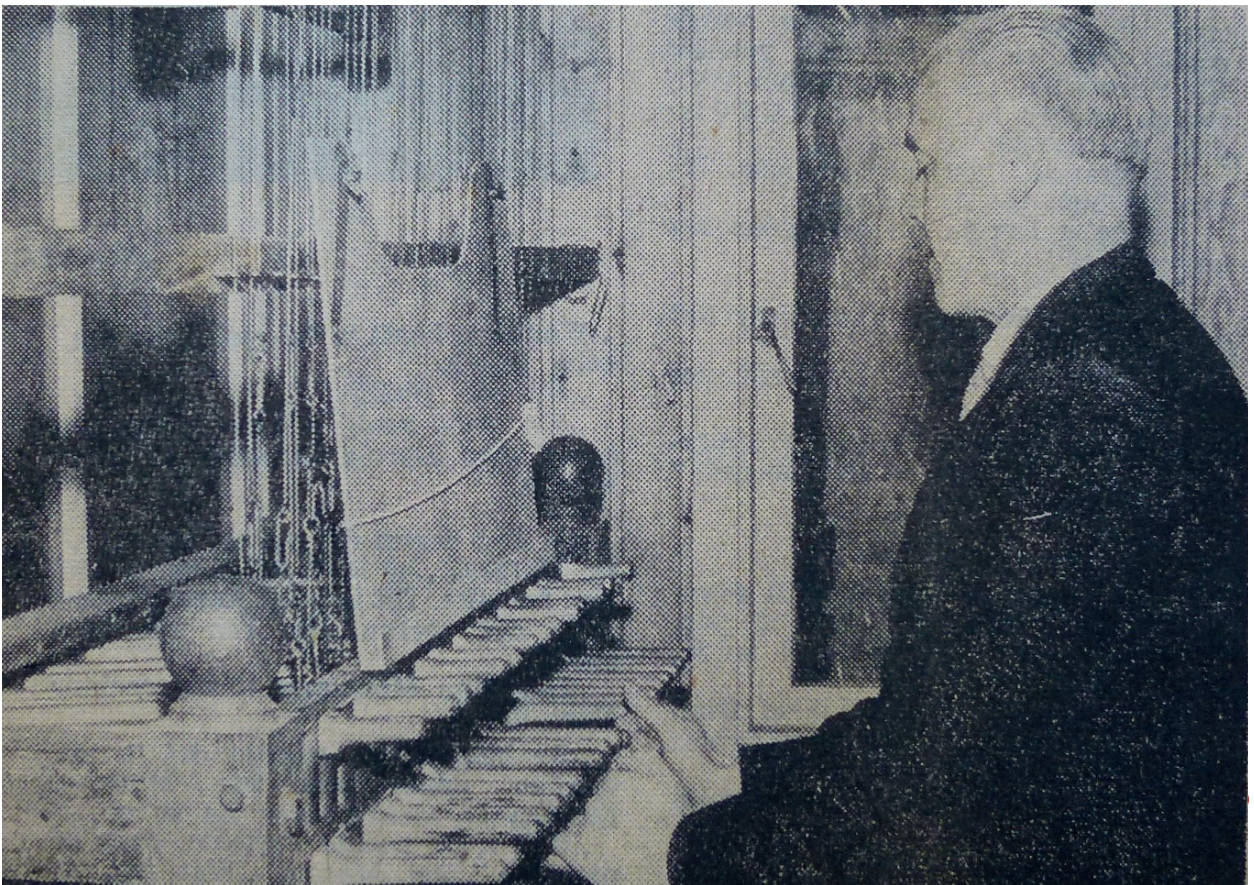
In 1956 zou Ferdinand Timmermans met pensioen gaan in Rotterdam en Schiedam. Cor Don ambieerde beide posities. Maar het zag er in 1954 al naar uit dat hij in beide steden een beter diploma zou moeten laten zien. Daarom schreef hij zich in aan de Nederlandse Beiaardschool, die in 1953 was opgericht in Amersfoort, aanvankelijk als een klas van de Toonkunst Muziekschool. Don volgde daar de lessen in de cursusjaren 1954-1955 en 1955-1956. Hij is op een foto in de krant zichtbaar en herkenbaar bij het versteken van de speeltrommel in de Onze Lieve Vrouweweteren in Amersfoort.

In 1956 werd de beiaardopleiding aan de Amersfoortse Muziekschool verzelfstandigd en ondergebracht in een stichting. De eerste beiaardexamens zouden staatsexamens zijn. Men moest een diploma voor een ander instrument bezitten om een staatsexamen te mogen afleggen. Dit was bij Cor Don niet het geval. Maar het bestuur van de jonge Stichting Nederlandse Beiaardschool wist daaraan een mouw te passen door het instellen van een schooldiploma. De doelgroep bestond uit "leerlingen van 25 tot 50 jaar met bewezen kwaliteiten en jarenlange ervaring". Dit was duidelijk geënt op de situatie van Cor Don. Maar voor zo'n schoolexamen was toestemming nodig van het Ministerie. Amersfoorts burgemeester Molendijk²⁰, die ook voorzitter was van het schoolbestuur, vroeg en verkreeg deze toestemming van de Inspectie. Daarop overlegde hij met het bestuur van de Nederlandse Klokkenspel Vereniging over een examencommissie. Deze bestond uit Ferdinand Timmermans en Chris Bos²¹ als vakgenoten, Willem Créman²² en Romke de Waard²³ als vertegenwoordigers van de Nederlandse Klokkenspel Vereniging en W. van der Elst voor de campanologie. Op 18 september 1956 kon Molendijk aan zijn bestuursleden melden dat er op 1 oktober een examen zou worden georganiseerd voor een 'schooldiploma', met als enige kandidaat Cor Don uit Vlaardingen. Deze had zich op 2 juni per brief aangemeld bij het bestuur.²⁴ Het examen omvatte de schriftelijk vakken harmonieleer en versteken, een mondeling examen beiaardgeschiedenis en een praktijkexamen op de Onze

| Leen 't Hart versteekt de speeltrommel in de OLV toren van Amersfoort. 2^e van rechts Cor Don.¹⁹

| Cor Don aan het klavier van het klokkenspel in Schiedam - 1964. Herkomst plakboeken Cor Don.

Lieve Vrouwe toren. Op deze brief is bijgeschreven dat Don op 1 oktober het examen heeft afgelegd en dat hij is gezakt. Het zat ook niet mee dat het commissie lid Van der Elst in 1950 ook al het spel van Don als onvoldoende had beoordeeld.

Leen 't Hart publiceerde in 1978 een terugblik op 25 jaar Nederlandse Beiaardschool. Hij rangschikt Cor Don onder diegenen "die gedurende enige jaren lessen hadden gevolgd, zonder een diploma te behalen". Wel vermeldt 't Hart dat Don een diploma voor trompetspel heeft.²⁵ 't Hart baseerde de gegevens over leerlingen op een door hem uitgezette enquête. Ik heb in de papieren van Don geen diploma aangetroffen.

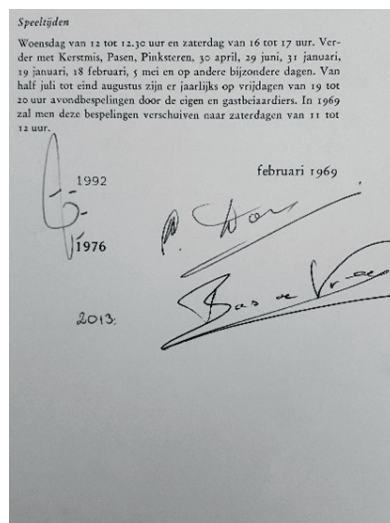
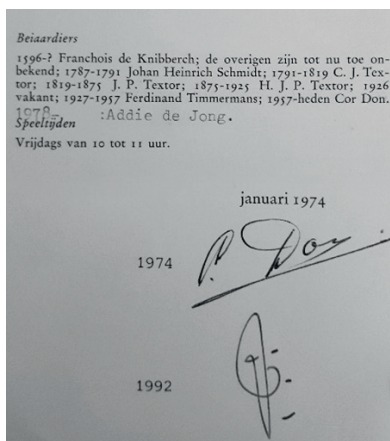
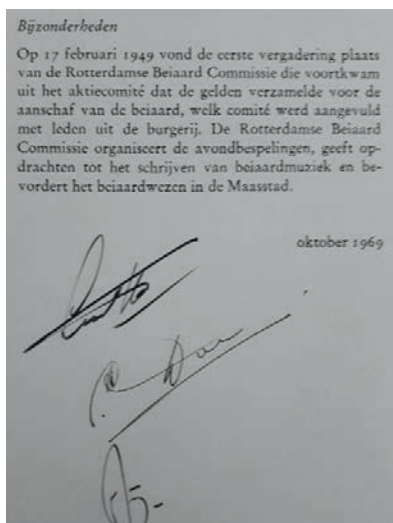
De naam van Cor Don verschijnt in 1960 opnieuw op een lijstje examenkandidaten.²⁶ Daarover vermeldt 't Hart dat Don aan de beiaardschool in dat jaar een onderwijsacte staatsexamen A beiaard behaalde. Maar ook daarvan is geen diploma overgeleverd.

Opvolging van Timmermans

Ondanks alles kon Cor Don in 1956 Ferdinand Timmermans opvolgen in Schiedam. Het Mechelse einddiploma bleek toch voldoende. Don solliciteerde ook in Rotterdam naar de vacature Timmermans, maar daar werd Leen 't Hart gekozen uit vier sollicitanten. Don werd in Rotterdam wel officieel benoemd tot plaatsvervanger.²⁷ Bij het pensioen van 't Hart in 1974 werd Don in Rotterdam zelfs benoemd tot stadsbeiaardier, waarbij voorbijgegaan werd aan zijn kwaliteiten maar de nadruk lag op het feit dat hij de stad jarenlang had gediend als vervanger en dat hij toch over vier jaar met pensioen zou vertrekken. Wel kreeg hij toen al de talentvolle Addie de Jong²⁸ als tweede man en opvolger naast zich. Cor Don heeft zijn pensioen in 1978 met moeite gehaald wegens toenemende hartklachten. In 1981 is hij overleden. Hij was trots dat hij de geschiedenis zou ingaan tussen de grote namen uit de beiaardwereld.

| Cor Don verwelkomt zijn opvolger Addie de Jong.

Don signeerde 'zijn' pagina's in Zingende Torens. V.l.n.r.: Rotterdam: Tussen Leen 't Hart en Addie de Jong, Schiedam: met Addie de Jong, Vlaardingen: met Addie de Jong en Bas de Vroome. Herkomst: collectie auteur.

Toegift

Het standaardwerk De Zingende Torens van Nederland, een losbladige uitgave van de Nederlandse Klokkenspel Vereniging, vermeldt in 1978 de beide functies van Cor Don in Schiedam en Vlaardingen. Don was van 1956 tot 1978 beiaardier van Schiedam en van 1950 tot 1978 in Vlaardingen. De pagina over Rotterdam is in 1969 samengesteld en bevat daarom geen officiële gegevens over Don's aanstelling, die immers pas in 1974 plaats vond.²⁹ Wel signeerde Cor Don bedoelde pagina's in het exemplaar dat in het bezit is van de auteur.

Noten

- ¹ Ferdinand Timmermans (1891-1965), stadsbeiaardier van Rotterdam en Schiedam
- ² Andreas Joseph van den Ghey (17xx-1790), klokkengieter te Leuven. Leverde spellen aan Nijkerk, Schoonhoven en Schiedam.
- ³ Zingende Torens (Zutphen 1966-1976), bladzijde over Schiedam.
- ⁴ Gegevens over Cor Don ontleend aan interviews in kranten.
- ⁵ GA Vlaardingen dossier carillon, nr 118
- ⁶ GA Vlaardingen dossier carillon, nr 118 dd 28 februari 1950.
- ⁷ Wijnandus van der Elst (1882-1963), leraar wis- en natuurkunde, voorzitter van de Nederlandse Klokkenspel Vereniging (1949-1955).
- ⁸ Toon van Balkom (1886-1956), beiaardier van 's-Hertogenbosch.
- ⁹ Dirk Jansz Zwart (1917-2002), van 1945-1953 organist in Delft.
- ¹⁰ GA Vlaardingen dossier carillon, nr 118

- ¹¹ Rien Ritter (1922-1991), organist en beiaardier in Delft.
- ¹² Leen 't Hart (1920-1992), organist en beiaardier in Delft.
- ¹³ Brief in GA Vlaardingen, dossier carillon, nr 118.
- ¹⁴ Staf Nees (1901-1965), organist, beiaardier, directeur van de beiaardschool in Mechelen.
- ¹⁵ Jef van Hoof (1886-1959), organist en componist, docent theorie aan de beiaardschool in Mechelen.
- ¹⁶ Gedenkboek Mechelen 1922-1972, blz 213-214.
- ¹⁷ Volksgazet, 17 juli 1953.
- ¹⁸ Dank aan Koen Cosaert, directeur van de Koninklijke Beiaardschool 'Jef Denyn' in Mechelen.
- ¹⁹ Verwijzing naar een krant.
- ²⁰ Hermen Molendijk (1896-1983) burgemeester van Amersfoort en voorzitter van het bestuur van de Stichting Nederlandse Beiaardschool.
- ²¹ Chris Bos (1920-1996), beiaardier in Utrecht.
- ²² Willem Créman (1895-1970), beiaardier te Amsterdam, Kampen en Zwolle.
- ²³ Romke de Waard (1919-2003), jurist en amateur beiaardier.
- ²⁴ datum 2 juni 1956. Brief gevonden en gescand.
- ²⁵ Leen 't Hart, 25 jaar Nederlandse Beiaardschool. Amersfoort 1978. Blz. 64. In de Rubriek "Wie studeerden er nog meer aan de NBS, zonder een diploma te behalen".
- ²⁶ Brief in collectie Leen 't Hart.
- ²⁷ Brief Van Gorkom aan Gemeentesecretaris, dd xx
- ²⁸ Addie de Jong (1941-1997), beiaardier van Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Voorschoten.
- ²⁹ R. de Jong, A. Lehr en R. de Waard. Zingende Torens van Nederland. Losbladige uitgave van de Nederlandse Klokkenspel Vereniging. 1968-1978.

Brandweermannen bedankt met

Twee heel bijzondere cadeaus...

Kees Verhulst

Na het behalen van een bepaald aantal jaren in dienstverband of lidmaatschap volgt er vaak een jubileum. Ook het werk voor een bedrijf kan beëindigd worden door pensioen, vervroegd uittreden of functioneel leeftijdsontslag. En wanneer de betreffende persoon bekend staat als een sympathieke figuur, dan willen zijn of haar collega's of mede-leden bij het jubileum of afscheid nog wel eens voor een bijzonder cadeau zorgen als extra verrassing. Van een tweetal heren zijn de cadeaus niet alleen bewaard gebleven, maar ook het verhaal erachter. Daarom de moeite waard om deze eens te memoreren. Ze hebben namelijk een raakvlak.

Pieter van den Berg

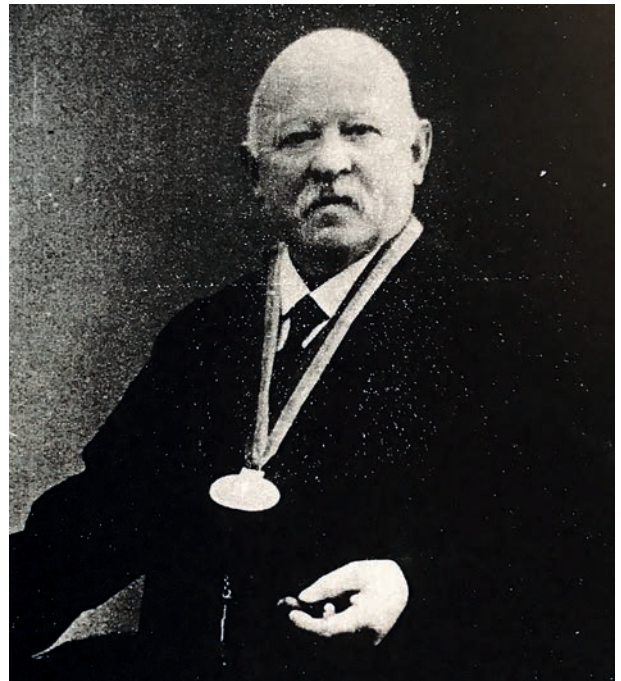
De eerste persoon betreft Pieter van den Berg (1866-1943). Van den Berg was firmant bij de Timmerfabriek d'Akerboom in de Stationsstraat hoek Zomerstraat. Vandaag de dag staan hier woonhuizen. Op twintigjarige leeftijd ging hij deel uitmaken van de Vlaardingse brandweer, en in 1901 werd hij gekozen in het College van Brandmeesters. In 1914 volgde zijn benoeming tot opperbrandmeester (commandant). De 'opper', zoals hij werd genoemd, maakte 48 jaar deel uit van het korps bij het bereiken van zijn 65^e levensjaar.

Dubbele vergoeding

Bijzonderheden tijdens zijn loopbaan: in 1927 en 1930 werden de eerste en de tweede motorspuit in gebruik genomen bij de Vlaardingse brandweer, respectievelijk een T-Ford en een Chevrolet. Maar ook: in de nacht van 11 op

12 februari 1929 brak er brand uit bij Manufacturen- en Kleedingmagazijn L. Hakbijl op de hoek van de Brede- en Smalle Havenstraat. De winter van 1929 was bijzonder streng, met de koudste periode tussen 10 en 15 februari met temperaturen van 19 graden onder nul. Enkele spuitgasten werden door de kou bevangen en moesten op het politiebureau bijkomen. Op het verzoek van de opperbrandmeester stonden burgemeester en wethouders toe dat aan de spuitgasten die aan het bluswerk hadden deelgenomen een dubbele vergoeding werd uitgekeerd.

| Opperbrandmeester Pieter van den Berg

Precies één jaar later, op 20 februari 1930, legde een zeer grote brand het kapitale bedrijfspan van de N.V. Jacobs van Toor Oliegoedfabriek volledig in de as. Het pand werd volledig herbouwd en tegenwoordig wordt op deze locatie een gloednieuwe supermarkt van de firma Hoogvliet gebouwd, alsmede enkele woningen.

Handsputtje

Bij zijn 45-jarig brandweerjubiläum in 1931 ontving de opperbrandmeester P. van den Berg namens alle korpsleden een bijzonder geschenk in de vorm van een verzilverd handsputtje. Het model is 21 centimeter lang, en op een gegraveerd plaatje staat: "Aangeboden aan den heer P. van den Berg, 1886 – 1931, opperbrandmeester, bij gelegenheid van zijn 45-jarig jubileum, door de Vlaardingse Brandweer".

Het model staat stofvrij in een vitrine. Na wat omzwervingen kwam het terecht bij zijn gelijknamige kleinzoon in Alkmaar.

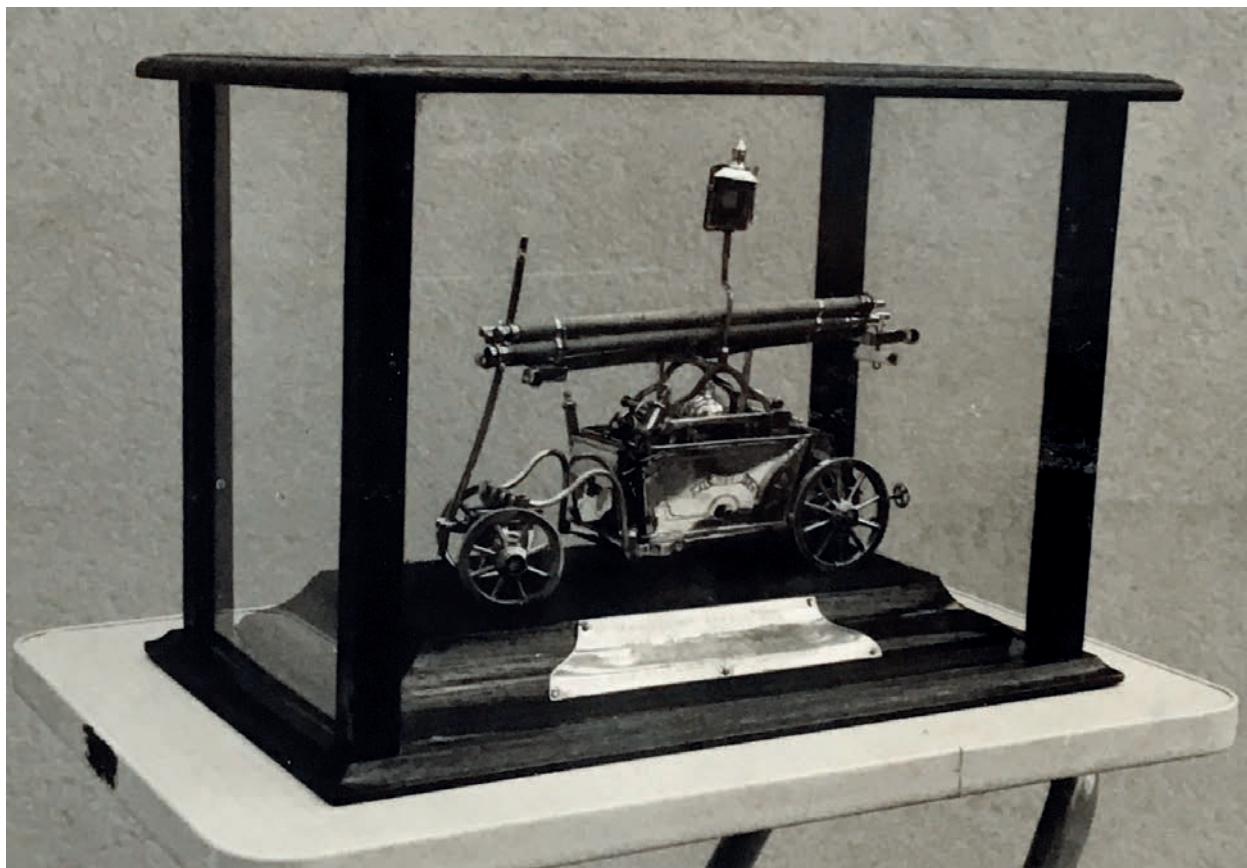
| Verzilverd handsputtje fraai tentoongesteld in vitrine

Karel Dupon

Het tweede verhaal gaat over Karel Lodewijk Dupon (1923-2001). Hij werd vrijwilliger bij de Vlaardingse brandweer in 1952. Zijn dienstneming is opmerkelijk, omdat een jaar eerder een catastrofale brand in de Koningin Wilhelminahaven het leven van vijf Vlaardingse brandweerlieden had gekost. Hiermee was wel aangetoond dat het werk van een brandweerman niet geheel zonder gevaar is.

Brandmeester

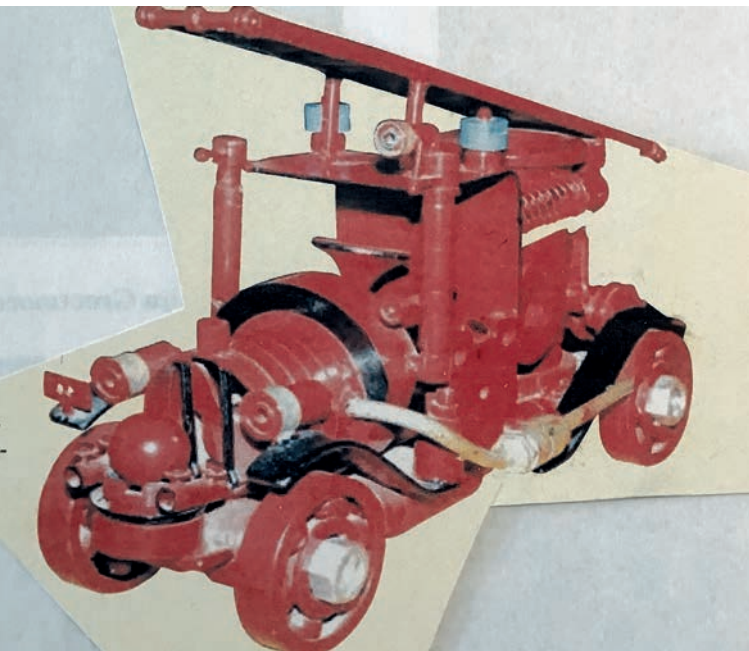
Dupon begon zijn brandweerloopbaan in de rang van aspirant brandwacht, maar regelmatig volgden er bevorderingen en per 1 januari 1968 werd hij benoemd tot brandmeester. Op 55-jarige leeftijd volgde het functioneel leeftijdsontslag per 1 januari 1979, en tijdens een korpsavond op 16 december 1978 werd er afscheid van hem genomen. Burgemeester Kieboom bedankte Dupon voor de vele jaren trouwe brandweerdienst, waarbij vooral zijn grote kennis op het gebied van motoren was

| Brandmeester Karel Dupon

opgevallen. Als blijk van waardering ontving hij van het gemeentebestuur een grasmaaier en enkele boeken over tuinonderhoud. Deze cadeaus zijn echter niet de enige die Dupon aan de brandweer zouden blijven herinneren.

| Echtbaar Karel en Co Dupon

Kloek

In 1985 beëindigde hij zijn loopbaan door vervroegde uittreding als bedrijfsleider bij het Scheepsmotoren- en Reparatiebedrijf J. Brand in Dordrecht. Van het personeel ontving hij bij deze gelegenheid een model van een brandweerauto. Weliswaar niet accuraat naar een bestaand voertuig, maar toch heel bijzonder omdat het geheel vervaardigd was van onderdelen van scheepsmotoren. Een model met een kloek formaat (65 x 24 x 39 centimeter) en een even kloek gewicht van ruim 35 kilo.

Jarenlang sierde het model de woning van het echtpaar Dupon. Na het overlijden van Karel Dupon in 2001 en de verhuizing van zijn weduwe kwam het model uiteindelijk terecht in een appartement van Service- en Zorgcentrum Vaartland, waar zij tot haar dood woonde. Begin 2019, enkele maanden voor haar overlijden, schonk zij het model aan Streekmuseum Jan Anderson. Zo zal dit bijzondere model en geschenk bewaard blijven.

| Als bijzonder cadeau voor gedane diensten ontving Karel Dupon dit model van een brandweervoertuig gemaakt uit onderdelen van scheepsmotoren

Boekbespreking

Frans Assenberg

Haring uit Vlaring, korte geschiedenis van de Vlaardingse haringschepen 1850 – 1992

Het nieuwe boek van Joep Zonne is een bijzondere publicatie. Het is een enorm lange opsomming van gegevens van Vlaardingse vissersschepen en bemanningen. Die lijst is niet alleen bijzonder door de precisie waarmee een en ander op een rij is gezet, opvallend en belangwekkend is vooral het wel en wee van schepen en bemanning. Er verging wel eens een logger op de Noordzee, soms meer dan één! Dan was er rouw in Vlaardingen en elders.

Het boek van Zonne kreeg de titel mee: 'Haring uit Vlaring, korte geschiedenis van de Vlaardingse haringschepen 1850 – 1992.' De Franse titelpagina, zowel als de titelpagina, reppen evenwel als opschrift 'Haring van Vlaring' maar dit terzijde. Het boek ziet er verzorgd uit en ligt goed in de hand. Het is een encyclopedisch werk geworden dat zeker door mensen die zich met de geschiedenis van de haringvisserij en haar vaartuigen bezighouden een belangrijke bron van kennis is. Wel is het jammer dat er geen enkele illustratie van een logger of persoon in te vinden is. Ook de omslagen, toch bij uitstek daarvoor geschikt, laten geen schepen zien, maar twee delen van het Vissersmonument op het Vlaardingse Visserijplein. Maar ja, 600 foto's erbij? Dan had het boek wel erg dik geworden. Dat is het al met 484 pagina's. Zonne putte zijn gegevens onder andere uit een collectie van Maaslander J. Bot. Die verzameling berust in het Stadsarchief Vlaardingen: 'Het betreft een verzameling losse kaartjes, waarop in steek-

woorden alle gegevens die Bot verzamelde per schip vermeld staan. Er is naar gestreefd om in één oogopslag per schip de bouwer, het tijdstip van de bouw, de reder en de schippers te kunnen zien, met daarop in iets kleinere letters de levensloop en bijzondere vermeldingen van schepen.'

In kleine lettertjes staan mooie stukjes tekst wat de bemanningen van de haringschepen zoal op zee meemaakten. Die gaan bijvoorbeeld over de ellende die de vissers op de nog maar amper zeewaardige loggers meemaakten en dat vaak met hun leven moesten bekopen. Een enorm offer voor je baas! Ze lieten dan een huilende weduwe met vaak kleine kinderen in kommervolle omstandigheden achter. Zonne schrijft op pagina 364: '24-01-1973 Vond op de Noordzee met 20 kisten vis aan boord. Een uur voor zonsopgang, tijdens het aanhiewen (inhalen f.w.a.) der lijnen van het vistuig, door het breken van de

haak van de messing (de schuin behakte voorkant van het roer f.w.a.), een ongeval plaats met dodelijke afloop. In het rechter dijbeen van matroos K. Groen ontstond hierdoor een zeer diepe wond, waarna hij overleed aan een hevige slagaderlijke bloeding. Schipper Roos trof volgens de Raad voor de Scheepvaart geen enkele blaam.' Veel vissersschepen vergingen door incompetentie van de leiding aan boord. Onoplettendheid, nonchalance, dronkenschap en dergelijke maakten dat de schippers, stuurman of lager personeel daarvoor werden gestraft. Hoe dan ook, een mooi boek.

Plaatsing Stolpersteine in Vlaardingen

Gert-Jan Alberts

Eind november 2021 worden er op 9 verschillende adressen in Vlaardingen 15 Stolpersteine (Struikelstenen) geplaatst. De Stolpersteine maken een deel uit van een project van de Duitse beeldhouwer Gunther Demnig. De Stolpersteine zijn bedoeld als blijvende herinnering aan in de Tweede Wereldoorlog weggevoerde mensen (o.a. Joden), die aan de geleden ontberingen of door moord in concentratiekampen zijn overleden.

De werkgroep Stolpersteine in Vlaardingen bestaat uit vier mensen: Julia Nibourg, Bram Keizerwaard, Ted Hartman en Gert-Jan Alberts. Deze werkgroep heeft inmiddels enkele activiteiten uitgevoerd om plaatsing van de Stolpersteine in Vlaardingen mogelijk te maken. Met dank aan Erika Verloop van het stadsarchief is een lijst samengesteld van veertien in Vlaardingen woonachtige vrouwen, mannen en kinderen, die tijdens WO II in een concentratiekamp om het leven zijn gekomen. Naast deze 14 Joodse Nederlanders wordt er ook een Stolpersteen geplaatst voor een niet-Joodse verzetsstrijder uit Vlaardingen. Zie hiervoor de bijgevoegde lijst met namen en adressen van de vijftien betrokken plaatsgenoten.

De werkgroep is momenteel actief met het vaststellen van de juiste adressen omdat een aantal woningen in het verleden is gesloopt. Ook zal de werkgroep de huidige bewoners van de betrokken panden en de directe omwonenden informeren en betrekken bij de uitvoering van de plaatsing van de stenen. Ook wil de werkgroep door het plaatsen van artikelen in de media en het betrekken van leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs in Vlaar-

dingen de weggevoerde en omgekomen stadgenoten een gezicht geven.

Oproep

We stellen het zeer op prijs als u, mocht u bekend zijn met een mogelijke nabestaande van één van de omgekomen Joodse slachtoffers uit Vlaardingen, ons met die persoon in contact zou willen brengen. In dat geval zullen wij met (eventuele) betrokkenen contact opnemen en onze plannen bespreken.

Heeft u informatie voor ons, neem dan contact op met Bram Keizerwaard (gerbra@xs4all.nl) of met Gert-Jan Alberts (gjalb53@gmail.com).

Stolpersteine voor de familie Frank
in Amsterdam, 26 februari 2015
Foto Christian Michelides

Overzicht van overleden en-of vermoorde Joodse bewoners Vlaardingen WOII en hun woonadressen

1. **Westnieuwland 26** (Afgebroken juni 1945)
- Isaac Ensel geboren 02 – 04 – 1886 (Rotterdam) 26 – 05 – 1915 gehuwd met:
 - Johanna Sanders geboren 18 – 05 – 1889 (Arnhem)
 - Betje Ensel geboren 07 – 02 – 1918 (Rotterdam) dochter

Gezin vestigt zich op 08 – 10 – 1928 in Vlaardingen.

Allen overleden in Auschwitz op 11 – 12 – 1942.

Zoon Andries Ensel (24 – 12 – 1914) overleeft de oorlog en trouwt met Emmigje Batz (NH). Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren: Isaac Ensel (17 – 04 – 1939) en Frederik Ensel (21 – 09 – 1940).

2. **8° Bierslootsteeg 4** (Afgebroken 1953)
- Levie Ensel geboren 23 – 06 – 1898 (Rotterdam) 18 – 07 – 1923 gehuwd met:
 - Aagje Jacobs geboren 11 – 10 – 1894 (Rotterdam)
 - Izaak Ensel geboren 20 – 02 – 1923 (Rotterdam) zoon
 - Andries Ensel geboren 10 – 12 – 1924 (Rotterdam) zoon
 - Betje Ensel geboren 26 – 02 – 1926 (Rotterdam) dochter

Gezin vestigt zich op 02 – 11 – 1940 in Vlaardingen.

Levie en Aagje zijn overleden in Auschwitz op 11 – 12 – 1942.

Izaak, Andries en Betje zijn overleden in Auschwitz op 30 – 09 – 1942.

3. **Westhavenplaats 13** (Sinds 1955 geheel in gebruik bij Hoogstraat 165)
- Abraham Salomon Bleekrode geboren 19 – 10 – 1874 (Hilversum)

Hij vestigt zich op 21 – 02 – 1905 in Vlaardingen

Abraham is overleden op 11 – 12 – 1942 in Auschwitz.

4. **Willem Beukelszoonstraat 6a**
- Emanuel van Gelderen geboren 05 – 12 – 1890 (Maassluis)

Hij vestigt zich op 15 – 07 – 1927 in Vlaardingen.

Emanuel is overleden op 26 – 10 – 1942 in Auschwitz.

5. **Vaartweg 30**
- Ida de Groot geboren 27 – 06 – 1893 (Rotterdam)

Zij vestigt zich op 04 – 07 – 1941 in Vlaardingen (samen met Johannes Knebel).

Ida is overleden op 11 – 12 – 1942 in Auschwitz.

6. **Hoflaan 37** (vóór 30 – 03 – 1951 Hoflaan 16)
- Jozef Katan geboren 11 – 10 – 1883 (Vlaardingen)

Jozef trouwt op 15 – 07 – 1931 met Huberta Helena Tromp.
Hij is overleden op 14 – 01 – 1943 in Auschwitz.

7. **Ridderstraat 48** / Westhavenplaats 13a
- Henriette Spetter geboren 21 – 09 – 1876 (Rotterdam)

Henriette trouwt op 19 – 06 – 1929 met Gerrit van der Tas (NH) en vestigt zich in Vlaardingen op 24 -02 – 1933 in Vlaardingen. Op 01 – 02 – 1939 overlijdt haar man. Van 12 – 08 – 1939 tot 25 – 08 – 1942 woont zij op het adres Westhavenplaats 13a. Zie ook Abraham Salomon Bleekrode.
Zij is overleden op 11 – 12 – 1942 in Auschwitz.

8. **Sportlaan 68**
- Abraham Samuel Fernandez geboren 04 – 11 – 1906 in Paramaribo

Hij was een Joodse Surinamer, die in 1940 in Vlaardingen kwam. Hij kwam daar in contact met de Geuzen en werd vanwege zijn verzetsactiviteiten opgepakt. Abraham is overleden op 4 maart 1941 in Scheveningen.

Via Julia Nibourg is informatie bijeengezocht over Abraham Maat een niet-Joodse inwoner van Vlaardingen, die ten gevolge van zijn verzetsactiviteiten in verschillende concentratiekampen is terecht gekomen en op 2 maart 1945 is overleden.

9. **Bleekstraat 98**
- Abraham Maat geboren 09 – 04 – 1906 (Vlaardingen)

Abraham is op 29 – 06 – 1932 getrouwd met Maria Gommerdina van der Hoeven en heeft geen Joodse achtergrond. Hij is actief in het verzet en wordt op 20 – 03 1944 gearresteerd in zijn drukkerij te Vlaardingen. Uit het huwelijk met Maria van der Hoeven worden 2 kinderen geboren: Greta Maat (18 – 01 – 1935) en Abraham Maat (18 – 03 – 1936)
Abraham wordt op 20 – 03 – 1944 gearresteerd en komt via kampen in Haaren en Vught terecht in de concentratiekampen Oranienburg, Neuengamma en Meppen – Versen. In dit laatste kamp komt hij te overlijden op 02 – 03 – 1945 en is thans begraven op het Nederlands Ereveld Osnabrück – Westerberg.
Zijn weduwe is op 31 – 07 – 1956 geëmigreerd naar Canada.

Cadeautip: **Tijd-Schrift voor familie of vriend(in)**

Onze vereniging is trots op het aantal trouwe leden dat we binnen onze geledingen hebben. Betrokken leden met het Vlaardingse hart op de juiste plaats. Echter: de afgelopen jaren zien we ons ledenbestand langzaam maar zeker teruglopen. De oorzaak laat zich raden: ons ledenbestand bestaat voor een groot deel uit mensen op respectabele leeftijd. En niemand heeft het eeuwige leven....

Op allerlei manieren proberen we nieuwe leden te vinden, onder andere door het huis-aan-huis flyeren in de stad. Een belangrijke reden voor onze leden om destijds lid te worden: de vele mooie uitgaven van de Historische Vereniging Vlaardingen, waar onder de Tijd-Schriften.

Geef eens een gratis Tijd-Schrift weg aan een familielid, kennis of vriend(in), die net als u betrokken is bij onze stad. Zo kan deze persoon kennismaken met de Historische Vereniging, hopelijk met een lidmaatschap als gevolg. Zo houden we ons ledenbestand jong en gezond voor de toekomst.

Stuur een e-mailtje met de naam en het adres van de persoon die u een Tijd-Schrift cadeau wilt doen aan info@hvv-vlaardingen.nl, en wij regelen de rest. Uiteraard gebruiken wij de contactgegevens van uw familielid, kennis of vriend(in) slechts één keer.

Foute benaming Waterweg gevolg van krantenoorlog

Ben van Haren

Terecht hebben archivaris Harm Jan Luth-Mulders en Arne van der Zande het foute van de benaming Waterweggebied aangezwengeld. Weg met Waterweg! Die fout dateert uit begin jaren zeventig van de vorige eeuw en is een gevolg van een mislukte overval op de regionale krantenmarkt door de Haagse uitgever Sijthoff.

Ontzuiling

In die tijd van ontzuiling vochten de zogenaamd 'neutrale' krantenuitgevers Sijthoff en Pluygers in Zuid Holland om de gunst van de dolende lezers. Sijthoff van de uit de 19^e eeuw stammende Haagsche Courant en het Rotterdamsch Nieuwsblad droomde van een arsenaal aan regiobladen met veel plaatselijk nieuws en vooral sport. Willem Pluygers van het na-oorlogse Algemeen Dagblad hechtte vanuit Rotterdam meer aan landelijke uitbreiding, richting Utrecht en Amsterdam. Beiden hadden geïnvesteerd in grote drukfabrieken waar de persen gevuld moesten worden.

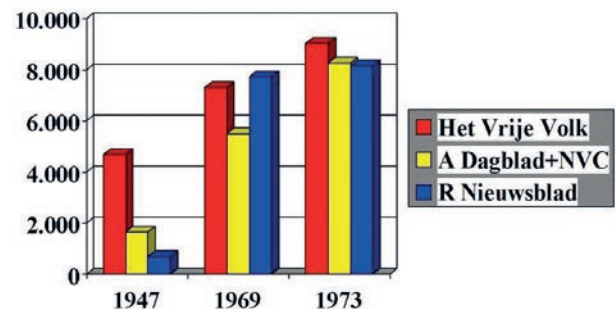
De protestanten zagen in die jaren met hun Rotterdammer het regionale nieuws verdwijnen en de katholieken ondergingen hetzelfde lot met de opheffing van Het Nieuwe Dagblad/De Maasbode. De socialisten behielden hier wel hun Vrije Volk, traditioneel bekend om zijn grote verzameling plaatselijke edities, maar onder leiding van de nieuwe hoofdredacteur Herman Wigbold (een Vlaardinger) trok dat zich terug op de Rotterdamse regio. Het rode bastion van de Arbeiderspers aan het Hekelveld in Amsterdam, met hoofdkantoor en drukkerij, werd verlaten en edities door het hele land werden opgeheven.

De redactie voor Vlaardingen en Schiedam van Het Vrije Volk daarentegen kreeg juist versterking.

Bombarie

Pluygers sleepte in die periode voor zijn Nieuwe Rotterdamse Courant het Algemeen Handelsblad uit Amsterdam binnen en zijn Nederlandse Dagblad Unie verwierf ook heel geraffineerd een eigendomsdeel plus de drukorder van de socialistische krant. Sijthoff kocht door heel Zuid Holland plaatselijke kranten op. Vaak alleen maar de titels. Zelfs van allang niet meer verschijnende bladen, zoals de Schiedamsche Courant, de Brielsche Courant, Schoonhovense Courant en het Nieuwsblad voor de Hoekse Waard. Om ze vervolgens met veel bombarie te presenteren als het enige 'onafhankelijke regionale dagblad'. Verder stuurde hij vertrouwelingen met een grote zak geld op pad om personeel te ronselen. Advertentieverkopers zowel als verslaggevers.

Abonnees in Vlaardingen

Journalist Daan Spong kreeg als taak de nieuwe redacties te vormen. Spong hengelde een groot aantal mannen en vrouwen binnen van de verdwijnende bladen én van Het Vrije Volk. Evenals jongelui, die als eersten afstudeerden aan de in 1966 opgerichte School voor Journalistiek. Ook losse medewerkers van concurrenten werden gelokt en kregen zo de kans om van hun hobby hun beroep te maken.

Krantenstad

Vlaardingen was in die tijd nog een echte krantenstad. In 1960 hadden Het Rotterdams Parool, de Rotterdamer, het Rotterdamsch Nieuwsblad, Het Vrije Volk en Trouw stuk voor stuk hier een journalist in vaste dienst werkzaam. Algemeen Dagblad, Volkskrant, Nieuwe Rotter-

De Maeslantkering in de Nieuwe Waterweg bij Hoek van Holland

damse Courant, Maasbode/Nieuwe Dagblad en de Waarheid werkten met vaste correspondenten.

In 1969 lukte het Pluygers om Sijthoff pootje te lichten. Ton Kloots, oud-politieinspecteur, ambtenaar van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD), kabinetschef van burgemeester Jan Heusdens en wethouder voor de PvdA, voerde namens zijn vrouw (enig erfgenaam van Jan Dorsman, eigenaar van drukkerij/uitgeverij Dorsman & Odé) gesprekken over de verkoop van het bedrijf, dat sinds 1873 de Nieuwe Vlaardingsche Courant (NVC) liet verschijnen.

Dit plaatselijke nieuwsblad met een landelijke uitstraling

door zijn visserijnieuws had het moeilijk in de jaren zestig/zeventig van de 20ste eeuw. De haringrederijen verdwenen uit onze Haringstad en het blad kreeg concurrentie van de opkomende huis-aan-huisbladen, het commerciële Groot Vlaardingen en het meer ideële De Havenloods, dat van meet af aan een journalistiek aanpak had.

Subsidiemiljoenen

Sijthoff dacht eenvoudig de oude Vlaardingse titel in te lijven en had al arbeidsovereenkomsten gesloten met de redactieleden van de NVC toen Kloots plotseling de uitgaverechten, titel, personeel, drukkerij aan de Kuiperstraat en winkelpand aan de Hoogstraat verkocht aan Pluygers' NDU.

Sijthoff liet zich niet kisten en startte enthousiast het Vlaardings Dagblad met een redactie van tien man. Op zaterdag 19 december 1969 klonk volop muziek, huppelden 'Kerstbunnies' en stonden 2 burgemeesters naast de Visbank om de presentatie van 'Het eerste onafhankelijke dagblad in Vlaardingen, Maassluis, Maasland, Hoek van Holland in combinatie met het Rotterdamsch Nieuwsblad' op te luisteren. Binnen een jaar betrok de krant een splinternieuw kantoor op de hoek van Westhavenplaats en Blokmakersplaats. Alle propaganda, kortingsacties en zelfs subsidiemiljoenen konden het Rotterdams Nieuwsblad niet voldoende laten groeien. Inkrimping was onvermijdelijk.

Editie Waterweg

Binnen enkele jaren vond de samenvoeging plaats van het Vlaardings Dagblad en de Schiedamsche Courant. Het vanuit Den Haag geleide Rotterdams Nieuwsblad maakte er de EDITIE WATERWEG van.

Deze volstrekt foute benaming is in 1991 na de fusie met Het Vrije Volk, dat zijn afzonderlijke edities Schiedam en Vlaardingen wel had gehandhaafd, in het Rotterdams Dagblad voortgezet. En bij de overname in 2002 door het Algemeen Dagblad vastgehouden. Sinds 1970 hebben allerlei instanties klakkeloos deze verkeerde gebiedsaanduiding overgenomen.

Ben van Haren (1940) was bezorger van het Rotterdamsch Nieuwsblad midden jaren vijftig vorige eeuw en van 1956-1970 free-lance journalistiek medewerker van Het Rotterdamsch Parool, Rotterdamsch Nieuwsblad, Nieuwe Vlaardingsche Courant, Het Nieuwe Dagblad/Tijd-Maasbode, De Havenloods en Het Vrije Volk. Van 1970-1974 fulltime verslaggever/redacteur/columnist van De Havenloods en van 1974-2001 van Het Vrije Volk/Rotterdams Dagblad. Hij is auteur van "De Krant in Vlaardingen" in het Historisch Jaarboek 2002.

Bronnen: Archieven NEHA en NDP in IISG Amsterdam, krantencollecties Stadsarchief Vlaardingen, Gemeentearchieven Schiedam en Rotterdam, Krant in bedrijf Joan Hemels, krantenverzamelingen Persmuseum en Kon. Bibliotheek. 't Nieuwsblad Bram Oosterwijk en Hans Soeters en privé-archief Ben van Haren.

De Catsstraat

M. Stolk

Het zal zo omstreeks 1932 zijn geweest dat we verhuisden van het Sclavenburg naar de Catsstraat. In die tijd gewoon met een gehuurde handwagen. Een paar ritten heen en weer en het was gepiept. Als kleine jongen – ik was 7 of 8 jaar – vond je dat een heel avontuur. Naar een betrekkelijk nieuwe straat, naar een huis met 'electric'. Dat was wat! Mijn moeder vertelde ons dat we niet met natte handen aan de knopjes mochten komen. En nog zo iets moois: een WC in huis, dus niet meer op een koud plaatsje bui-

ten. Het mooist van alles was de ketting met handgreep. Als je daar aan trok kwam er een hoop herrie en een plons water. Weg was de troep. Nooit meer de 'berenwagen' voor de deur, die de volle tonnetjes kwam ophalen.

We kregen er ook een tuintje met een perenboom. Die peren waren niet te pruimen, dus weg met die boom.

| Ingekleurde prentbriefkaart van de Catsstraat.

Jammer dat we geen steeg hadden. Fietsen moesten in de gang dus 'Pas op voor de verf!'. Voor mij was dat nog geen probleem: ik had een step, gekregen op mijn tiende verjaardag. Ik weet het nog als de dag van gisteren! Het was op een zondag, maar ik mocht toch een blokje om. Wat een feest was dat, zomaar op zondag! Dat is nu ondenkbaar.

Wat ook zo fantastisch was: we hadden een groot plein voor de deur en aan de overkant een hele rij winkels. Winkels met een luifel, zes winkels lang. Prachtig vond ik het. De eerste winkel was van Nieuwstraten, de waterstoker. Daarnaast zat Meeldijk met allerlei broodbeleg. De derde zaak was Pors, de drogist. Dat kwam mooi uit, want een enkel jaar later kwam er een klein zusje bij. De zuigeling moest op z'n tijd gewogen worden. Dan stuurde m'n moeder me naar Pors om te vragen: "Meneer Post wilt u m'n zussie komen wegen?". Dat gebeurde meestal direct want het liep nou niet zo hard met de klandizie. Ik mocht dan op de winkel passen! Spannend joh, alleen in zo'n winkel met zo'n lekkere en toch vreemde lucht. Ik ging dan stiekem in de laatjes kijken wat erin zat. En als Pors terugkwam met de weegschaal, werd ik ook nog bedankt.

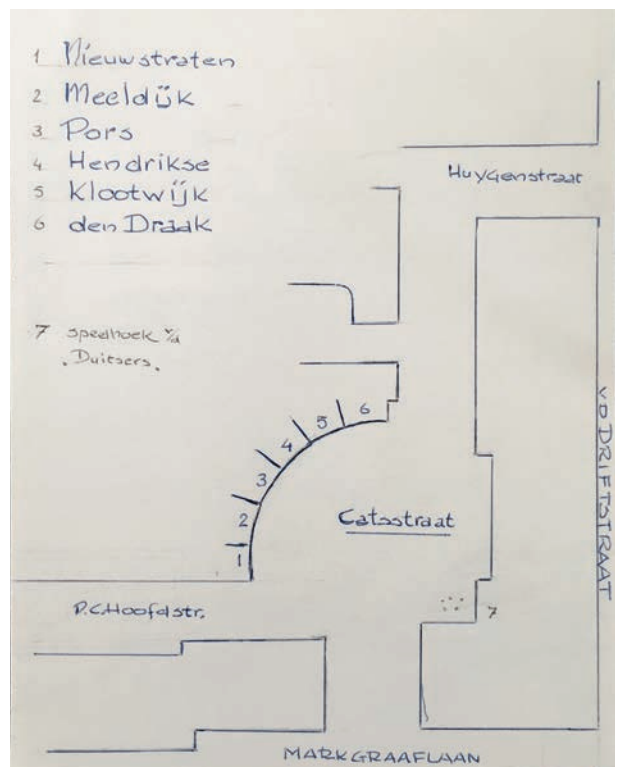
Naast Pors zat bakker Hendrikse, niks voor mij. Trouwens, daarnaast was ook niks om over naar huis te schrijven. Daar zat Klootwijk, de groenteboer, met aardappelen en zo. Daarnaast was veel leuker, de winkel van Den Draak. Daar kon je leuke dingen kopen: kroontjespennen, stuf, schriften en nog een hele hoop andere dingen. Ik kon alleen niks kopen, zakgeld bestond nog niet voor me. Dat kwam pas in 1939, werken bij HVO voor fl. 2,50 per week. Mijn eerste zakgeld was twee kwartjes. Ik voelde me hartstikke rijk!

Het was een slechte tijd voor de oorlog en daardoor sloot de ene winkel na de andere. Patrimonium, de huiseigenaar, besloot na rijp beraad om de winkels te verbouwen tot woonhuizen. Voor mij en de andere jongens weer spannend. Slopen en weer opbouwen: een heerlijke rotzooi!

In die periode stond ik met een vriendje te kijken naar het werk toen er plotseling een geweldige donderslag kwam. Het geluid kwam volgens ons van de Vulcaanhaven. We hebben een heel eind gehold in die richting, toen we hoorden dat er bij Wilton een Grieks schip uit elkaar was geknald. Met de nodige slachtoffers, ik weet niet meer hoeveel.

Dit er tussendoor, want het ging over de Catsstraat. Je hoefde nooit dorst te hebben, want we hadden een heel stelletje melkboeren. In de Catsstraat zelf melkboer Kal en melkboer Visser. Waarschijnlijk verkocht Meeldijk ook melk en aan het eind van de P.C. Hoofdstraat zat Moerman de melkboer. Om de hoek, in de Markgraafaan, stond een boerderij. Daar kregen we zo nu en dan biest van. Heerlijk! Ook – eens per jaar- haalden we er een emmer koeien-

De winkeliers in de Catsstraat, schets auteur.

derrie, voor de tuin. Nou en de buren dan maar snuiven waar die strontlucht vandaan kwam!

O ja, nog iets uit die jaren. Zo nu en dan kwamen 'de Duitsers'. Nee, niet die uit 1940, maar al oudere mannen, gekleed in uniform, waarschijnlijk uit 1914-1918. Het was een groepje van vijf of zes man met muziekinstrumenten. En dan spelen: de sterren van de hemel, prachtig! Ze stonden altijd tegenover de winkels in de hoek bij buurman Vink. We hadden in die tijd ook een Vlaardingse muziekgroep, de Glasblazers geheten. Volgens mij waren het werkloze glasblazers van de voormalige glasfabriek op de Nieuwe Haven. Maar die bliezen maar wat, ze konden niet op tegen die professionals.

Zo kan ik nog wel doorgaan met schrijven, want er gebeurde heel wat in de loop der jaren, ook heel nare dingen. Maar dat deel zullen we maar overslaan, vind je ook niet? Vadertje Cats?

Prentbriefkaart van de Catsstraat in noordwestelijke richting gezien.

Historische Vereniging Vlaardingen

internet: www.hvv-vlaardingen.nl

e-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

À la recherche du temps perdu

Op de achterflap van het boek "De Jaren" van Annie Ernaux staat: "Op zoek naar de verloren tijd. Dit boek is een collectieve autobiografie van onze tijd. Het vertelt het verhaal van de periode 1941 – 2006 door de lens van het geheugen. Van tegenwoordige en herinnerde indrukken, culturele gewoonten, taal, foto's, boeken, liedjes, radio, televisie, reclame en krantenkoppen."

Een splinternieuw boek, maar dat je zomaar doet denken aan gekafte boeken met de geur van vergeeld papier en ontsmettingsmiddel uit de buurtbibliotheek. Het boek gaat over een eindeloos heden, dat we willen 'saven' in een grote hamsterwoede van direct zichtbare foto's en films, gearhiveerd in mappen die we zelden openen, een onuitputtelijk geheugen en een diepte van de tijd die weg is.

De tijd die weg is. Bij dit lid van de Historische Vereniging Vlaardingen bezorgt de post het Jaarboek 2020 en het Tijdschrift 158. De diepte van de tijd is niet weg: de Vlaardingse Jeugdgemeenteraad, de Vlaardingse Visscherijschool, gebeurtenissen uit 1969 en de geschiedenis van de Ambachtsschool.

Wie Vlaardinger is of was, en wie tweeëntwintig euro vijftig per jaar kan betalen, moet zichzelf in de gelegenheid plaatsen om vier of vijf maal per jaar de diepte van de Vlaardingse tijd te laten ervaren door lid te zijn van de Historische Vereniging.

Website www.hvv-vlaardingen.nl,

e-mailadres info@hvv-vlaardingen.nl.